

វគ្គបណ្តុះបណ្តាល SBCC និងការគ្រប់គ្រងគម្រោង សម្រាប់ថាមពល

ស្ថាពរនៅវត្ត

SBCC and project management for pagoda-led clean energy

គម្រោងព្រះពុទ្ធសាសនា និងថាមពលស្អាតសហគមន៍ • Buddhism and Community Clean Energy Project

EnergyLab Asia • ខេត្តត្បូងឃ្មុំ • Tbong Khmum • ២ ថ្ងៃ • 2 days

ផែនទីរបស់យើង៖ ផែនការ C ៥ ជំហាន • Our map: the 5-step C

- ១ យល់ស្ថានភាព
Understand the situation (empathize)
- ២ ផ្តោត និងរចនា
Focus and design (define)
- ៣ បង្កើត
Create (ideate, prototype, test)
- ៤ អនុវត្ត និងតាមដាន
Implement and monitor (project management)
- ៥ វាយតម្លៃ និងកែលម្អ
Evaluate and evolve

គ្រូបង្ហាត់៖ លោក ស៊ី សុខ័ន • Trainer: Mr. Sea Sokhon • seasokhon@gmail.com

សេចក្តីផ្តើម • Introduction៖ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងដើម្បីផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថ និងការគ្រប់គ្រង

គម្រោង សម្រាប់ថាមពលស្អាតនៅវត្ត

SBCC and project management for pagoda-led clean energy

- គម្រោងព្រះពុទ្ធសាសនា និងថាមពលស្អាតសហគមន៍ (EnergyLab Asia) • Buddhism and Community Clean Energy Project
• EnergyLab Asia
- ព្រះសង្ឃ អាចារ្យ និងគណៈកម្មការវត្ត • ខេត្តក្បូងឃ្មុំ
Monks, achar and pagoda committees • Tbong Khmum

ស្វាគមន៍

Welcome

- បួងសួង និងស្វាគមន៍
Blessing and welcome
- ណែនាំខ្លួន ១ នាទី
Name, pagoda, role
- មួយពាក្យ៖ «ថាមពលស្អាត»
One word for "clean energy"
- សកម្មភាពក្រុម៖
- ណែនាំខ្លួនជាគូ
Introduce your partner

យើងចាប់ផ្តើមពីបទពិសោធន៍របស់អ្នក

We start from your experience

- ព្រះសង្ឃចង់បានសូឡា
Monks are keen on solar
- សូឡាខូច គ្មានផែនការជួសជុល
At one Tbong Khmum pagoda, panels broke after 3–4 years
- ឃើញផលលឿន ទើបធ្វើតាម
People act when they see quick, real benefits
- សកម្មភាព៖ វត្តនីមួយៗ ចែករំលែករឿងថាមពល ១ (ជោគជ័យ ឬបញ្ហា)
Activity: each pagoda shares one energy story, a success or a problem • EnergyLab Asia, Buddhism and Climate Change (2026); training needs assessment

គោលបំណង ២ ថ្ងៃ

Our goals for 2 days

- យល់ពី SBC
Understand IEC, BCC and SBC

- រចនាសារជាមួយពន្លឺបរិស័ទ
Design messages with followers, using design thinking
- គ្រប់គ្រងគម្រោងវត្ត
Plan, budget and monitor a pagoda pilot
- បង្ហាញគម្រោង
Pitch your pagoda pilot

ផែនទីរបស់យើង៖ ផែនការ C

Our map for 2 days: the C

- ផែនការ C
C-Planning
- 🔍 ស្វែងយល់ស្ថានភាព
Understand the situation · · Empathize
- 🎯 ផ្តោត និងរចនា
Focus & design · · Define
- 💡 បង្កើត
Create · · Ideate · Prototype · Test
- 🚀 អនុវត្ត និងតាមដាន
Implement & monitor · · Project management
- 📊 វាយតម្លៃ និងកែលម្អ
Evaluate & evolve · · Learn & improve
- ថ្ងៃទី ១៖ ជំហាន ១-៣ (SBC និងការគិតបែបរចនា) · ថ្ងៃទី ២៖ ជំហាន ៤-៥ (ការគ្រប់គ្រងគម្រោង)
Day 1: steps 1-3 with design thinking · Day 2: steps 4-5 with project management

របៀបរៀន

How we learn together

- ៧០% អនុវត្ត
70% practice in pagoda teams
- ស្លាយលើទូរស័ព្ទ
Slides and tools on your phone
- ផែនការពិត
Leave with your own pilot plan
- បិទសំឡេងទូរស័ព្ទ
Phones on silent
- ស្តាប់គ្នា
Listen to each other
- គោរពពេលវេលា
Respect the time
- 👉 ចុចដើម្បីត្អូសដឹក · Tap to tick

តេស្តមុនវគ្គ

Pre-test

- តេស្ត ១០ សំណួរ · ១០ នាទី · មិនមែនការប្រឡងទេ

10 questions, 10 minutes. Not an exam: it shows where to focus.

មេរៀន 1 • Lesson 1៖ SBC ជាអ្វី?

What is SBC?

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- ការដឹង មិនស្មើនឹងការធ្វើ
Knowing is not the same as doing
- ពន្យល់ IEC, BCC, SBC
Explain IEC, BCC and SBC
- ពន្យល់ថាហេតុអ្វីវត្ថុសំខាន់
Explain why pagodas matter
- ស្គាល់ផែនការ C ៥ ជំហាន
Know the 5-step C

សំណួរបើក

Opening question

- «ហេតុអ្វីគ្រួសារខ្លះនៅតែដុតក្រអូប ទោះជាដឹងថាផ្សែងមិនល្អ?»
"Why do some families still cook with firewood, even though they know smoke is harmful?"
- សកម្មភាពក្រុម៖
- ពិភាក្សាជាគូ សរសេរមូលហេតុ ៣
Discuss in pairs, write 3 reasons on cards

ពី IEC ទៅ SBC/SBCC

From IEC to SBC/SBCC

- IEC • ផ្តល់ព័ត៌មាន
Tell people the facts
- ចែកខិត្តប័ណ្ណសូឡា
- BCC • ជួយបង្កើនឥរិយាបថ
Help a person act
- បង្រៀនគ្រួសារប្រើចង្រ្កាន
- ទីផ្សារសង្គម
Social marketing: right product, price, place, promotion
- កន្លែងលក់ចង្រ្កាននៅវត្ត
- SBC/SBCC • សង្គម និងឥរិយាបថ
Change people, norms and services together
- វត្តជាគំរូ សហគមន៍ទាំងមូលផ្លាស់ប្តូរ

ហេតុអ្វីវត្ត?

Why pagodas?

- ទុកចិត្ត

Monks and achar are trusted voices

- ទៅដល់មនុស្សច្រើន

Pagodas gather the whole village

- គំរូដែលមើលឃើញ

A solar pagoda is a model people can see

- តម្លៃព្រះពុទ្ធសាសនា

Care for all beings, moderation

- វត្តខ្លះមានសូឡាប្លង់ហើយ ផ្គត់ផ្គង់ភ្លើងរហូតដល់ពាក់កណ្តាល ហើយក្លាយជាគំរូដល់សាលារៀន និងមន្ទីរពេទ្យ

Some pagodas already get up to half their power from solar and inspire schools and health centres nearby · EnergyLab Asia, Buddhism and Climate Change (2026)

SBC ក្នុងគម្រោងបរិស្ថាន

How SBC works in environment projects

- ធ្វើតាមអ្នកជិតខាង

Show what neighbours already do (social norms)

- ធ្វើឲ្យងាយស្រួល

Remove barriers: make it easy (social marketing)

- ភ្ជាប់នឹងតម្លៃ

Link to values people already hold

- ការប្តេជ្ញា និងការរំលឹក

Public promise and reminders

- ទិញ មិនស្មើនឹងប្រើរាល់ថ្ងៃ

Buying is not daily use: families often keep the old stove too · Community-based social marketing; social norms; clean cooking adoption research

ផែនការ C៖ ៥ ជំហាន

The C: 5 steps

- ផែនការ C

C-Planning

- វិភាគស្ថានភាព

Understand the situation · · Empathize

- ផ្តោត និងរចនា

Focus & design · · Define

- បង្កើត

Create · · Ideate · Prototype · Test

- អនុវត្ត និងតាមដាន

Implement & monitor · · Project management

- វាយតម្លៃ និងកែលម្អ
Evaluate & evolve · · Learn & improve

ការគិតបែបចនា = ឧបករណ៍ក្នុង C

Design thinking: our toolbox inside the C

- យល់ចិត្ត**
Empathize · C1
- កំណត់**
Define · C2
- បង្កើតគំនិត**
Ideate · C3
- ធ្វើគំរូ**
Prototype · C3
- សាកល្បង**
Test · C3
- រចនាជាមួយពុទ្ធបរិស័ទ មិនមែនសម្រាប់ពួកគេ**
Design with followers, not for them · Design thinking (Empathize, Define, Ideate, Prototype, Test); C-Planning SBCC cycle; HCD-TIP Cambodia (2023)

សកម្មភាព៖ IEC, BCC ឬ SBC?

Activity: IEC, BCC or SBC?

- ចែកខិត្តប័ណ្ណ**
Hand out leaflets
- IEC៖ ព័ត៌មានប៉ុណ្ណោះ**
Information only
- បង្ហាញចង្រ្កាននៅថ្ងៃសីល**
Stove demonstration on holy day
- BCC៖ ជួយឲ្យមនុស្សសាកល្បងធ្វើ**
Helps people try it
- វត្តប្រើសូឡា និងភ្ជាប់អ្នកផ្គត់ផ្គង់**
Pagoda goes solar and links families to suppliers
- SBC៖ ផ្លាស់ប្តូរបទដ្ឋាន និងលទ្ធភាព**
Changes norms and access
- ចុចលើកាតដើម្បីបង្វិល · Tap a card to flip ·
- បង្វិលទាំងអស់ · Flip all
- ក្រុមនីមួយៗ រកឧទាហរណ៍ ១ សម្រាប់ប្រភេទនីមួយៗ**
Each team finds one example of each from their own pagoda

ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ការដឹង មិនស្មើនឹងការធ្វើ

Knowing is not doing

- SBC ធ្វើការជាមួយសហគមន៍ទាំងមូល

SBC works with the whole community

- C ជាផែនទី ការគិតបែបរចនាជាឧបករណ៍

The C is our map; design thinking is our toolbox

- 👉 ចុចដើម្បីគូសផឹក · Tap to tick

- ← ទំព័រដើម · Home

- ជំហាន C1 · Step C1 →

មេរៀន 2 • Lesson 2៖ ងាយយល់៖ យល់ចិត្តពុទ្ធបរិស័ទ

Understand: empathize with our followers

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- ស្តាប់មុន រចនាប្រាយ
Listen first, design later
- ជ្រើសរើសក្រុមគោលដៅ
Choose our audience
- បង្កើត persona
Build a persona
- រកមូលហេតុពិត
Find the real reason

ពុទ្ធបរិស័ទរបស់យើងជានរណា?

Who are our followers?

- ចាស់ជរា
Elders on holy days
- គ្រួសារកសិករ
Farming families
- ស្ត្រីអ្នកចម្អិន
Women who cook
- យុវជន
Youth on Facebook
- ជ្រើសរើសក្រុមចម្បង ១ (អ្នកធ្វើ) និងក្រុមបន្ទាប់បន្សំ (អ្នកជះឥទ្ធិពល)
Choose 1 primary audience (who acts) and 1 secondary audience (who influences)

រង្វង់ឥទ្ធិពល

Who influences our followers?

- ពុទ្ធបរិស័ទ
Followers
- គ្រួសារ
Family
- វត្ត • ភូមិ
Pagoda • village
- ហាង • អ្នកផ្គត់ផ្គង់
Shops • suppliers
- ឃុំ • តម្លៃ • គោលនយោបាយ
Commune • prices • policy

- វត្តស្ថិតនៅកណ្តាលភូមិ៖ អាចជះឥទ្ធិពលលើគ្រួសារ សហគមន៍ និងអ្នកផ្គត់ផ្គង់

The pagoda sits in the middle of village life: it can reach families, the community and suppliers

ឧទាហរណ៍ Persona

Example persona

- យាយ ស៊ីណាត ៦២ ឆ្នាំ

- គិត

- «ចង្រានថ្មីថ្លៃ»

Thinks: new stoves are expensive

- ខ្វល់

- ចៅក្អកដោយសារផ្សែង

Worries: grandchild coughs from smoke

- ទុកចិត្ត

- ព្រះសង្ឃ និងអាចារ្យ

Trusts: monks and achar

- ឧបសគ្គ

- គ្មានហាងនៅជិត

Barrier: no shop nearby · HCD-TIP Cambodia (2023), Annex 3: Persona Template

«ហេតុអ្វី» ៥ ដង

The 5 Whys: a real case

- ហេតុអ្វីសូឡាវត្តឈប់ដំណើរការ? → ឧបករណ៍ខូច

Why did the pagoda solar stop? → A part broke

- ហេតុអ្វីមិនជួសជុល? → គ្មានថវិកា

Why not repaired? → No money

- ហេតុអ្វីគ្មានថវិកា? → មិនបានគ្រោងទុក

Why no money? → Repairs were never planned

- ហេតុអ្វីមិនបានគ្រោង? → គ្មាននរណាទទួលខុសត្រូវ

Why not planned? → Nobody was in charge

- មូលហេតុពិត៖ គ្មានផែនការ និងអ្នកទទួលខុសត្រូវថែទាំ

 Real cause: no maintenance plan and no one in charge

សកម្មភាព T2៖ Persona

Activity T2: build a persona

- សកម្មភាពក្រុម៖

- ក្រុមវត្តនីមួយៗ គូរ persona ២ ហើយសួរ «ហេតុអ្វី» ៥ ដង

 T2 · Each pagoda team draws 2 personas and asks the 5 Whys

ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ស្គាល់ក្រុមគោលដៅច្បាស់

Know your audience

- រកមូលហេតុពិត មុនរកដំណោះស្រាយ

Find the real reason before the solution

- 👉 ចុចដើម្បីគូសធ័ក · Tap to tick

- ← ទំព័រដើម · Home

- ជំហាន C2 · Step C2 →

មេរៀន 3 • Lesson 3៖ ផ្ដោត និងរចនា៖ កំណត់បញ្ហា

Focus & design: define the problem

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- បញ្ហាច្បាស់ ដំណោះស្រាយច្បាស់
A clear problem, a clear solution
- គូសផែនទីដំណើរ
Map the journey
- ជ្រើសរើសឧបសគ្គសំខាន់
Pick the key barrier
- សរសេរគោលបំណង
Write the objective

ផែនទីដំណើរ

Journey map: from hearing to daily use

- ឮ
Hear
- 🚧 មិនដែលឮ
- ចាប់អារម្មណ៍
Interested
- 🚧 ខ្លាចខូច
- សម្រេចចិត្ត
Decide
- 🚧 ថ្លៃ
- ទិញ
Get it
- 🚧 គ្មានហាង
- ប្រើជាប្រចាំ
Keep using
- 🚧 គ្មានអ្នកជួសជុល

 HCD-TIP Cambodia (2023): journey map

ម៉ាទ្រីក៖ សំខាន់ ធៀបនឹង ធ្វើបាន

Important vs feasible

- ធ្វើជាមួយដៃគូ
Important but hard

- ជ័យឆម្មះរហ័ស

Easy quick wins

- ទុកចោល

Drop it

- សំខាន់ ↑

- ធ្វើបាន →

 HCD-TIP Cambodia (2023), Annex 6

«យើងអាចធ្វើដូចម្តេច...?»

"How might we...?"

- យើងអាចធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីឱ្យ

- គ្រួសារកសិករ

- ងាយទិញ និងប្រើ

- ចង្រ្កានសន្សំសំចៃ

- *How might we help farming families easily get and use clean cookstoves?*

- គោលបំណង

Objective: 30 families near the pagoda use clean cookstoves daily by June 2027 (who · what · where · by when)

សកម្មភាព T3

Activity T3: define your problem

- សកម្មភាពក្រុម៖

- គូសផែនទីដំណើរ ជ្រើសរើសឧបសគ្គ និងសរសេរ «យើងអាចធ្វើដូចម្តេច...?» និងគោលបំណង

 T3 · Map the journey, pick a barrier, write a "How might we...?" and an objective

ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ផ្ដោតលើឧបសគ្គ ១ ដែលសំខាន់ និងធ្វើបាន

Focus on one important, feasible barrier

- គោលបំណងច្បាស់ ណែនាំផ្លូវ

A clear objective shows the way

- 👉 ចុចដើម្បីគូសផែនទី · Tap to tick

- ← ទំព័រដើម · Home

- ជំហាន C3 · Step C3 →

មេរៀន 4 • Lesson 4: បង្កើត៖ សារ យុទ្ធនាការ និងសហគមន៍

Create: messages, campaigns and community

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- សារល្អ ចេញពីការស្តាប់ និងការសាកល្បង
Good messages come from listening and testing
- សរសេរសារតាម creative brief
Write messages with a creative brief
- រចនាយុទ្ធនាការឌីជីថល
Design a digital campaign
- សាកល្បងជាមួយពុទ្ធបរិស័ទ
Test with followers

ផែនការសារច្នៃប្រឌិត (Creative brief)

Creative brief: think, feel, do

- គិត
Think: clean energy saves money and protects life
- មានអារម្មណ៍
Feel: proud of our caring pagoda
- ធ្វើ
Do: ask at the pagoda about a clean stove
- ការសន្យាសំខាន់៖ ផ្ទះគ្មានផ្សែង កូនចៅមានសុខភាពល្អ
Key promise: a smoke-free home and healthy children • MoH/NCHP SBC Practitioner's Guidelines (2022), creative brief

សារភ្ជាប់នឹងតម្លៃព្រះពុទ្ធសាសនា

Messages linked to Buddhist values

- មេត្តាករុណា
Compassion
- «ការថែរក្សាសត្វលោកទាំងពួង ចាប់ផ្តើមពីខ្យល់ស្អាតក្នុងផ្ទះ»
"Caring for all beings starts with clean air at home"
- មជ្ឈិមាបដិបទា
Moderation
- «ប្រើថាមពលល្មមប្រមាណ ជាការរស់នៅដោយសតិ»
"Using energy in moderation is mindful living"
- កុសលកម្ម
Merit-making
- «ជួយសហគមន៍ប្រើថាមពលស្អាត ជាកុសលរួម»
"Helping the community go clean is shared merit"

- ចុចលើកាតដើម្បីបង្វិល · Tap a card to flip ·
- បង្វិលទាំងអស់ · Flip all

ពិនិត្យសារ 7C

Check your message: the 7 C's

- ទាក់ទាញ
Attention
- ច្បាស់
Clear
- អត្ថប្រយោជន៍
Benefit
- ស្របគ្នា
Consistent
- ប៉ះចិត្ត
Heart and head
- ទំនុកចិត្ត
Trust
- អំពាវនាវ
Call to action · MoH/NCHP SBC Practitioner's Guidelines (2022), p.58

៦ វិធីជំរុញការផ្លាស់ប្តូរ

6 levers of behaviour change

- ធ្វើតាមគេ
Norm me: show what others do
- ប៉ះចិត្ត
Sway me: emotions and values
- រំលឹកឲ្យចំពេល
Cue me: make the right choice easy and timely
- បង្ហាញ និងបង្រៀន
Show me: information and practical help
- ជួយ និងលើកទឹកចិត្ត
Tempt me: lower the cost or effort
- ច្បាប់
Make me: rules (rarely needed at the pagoda) · Rare, Behavior-Centered Design for the Environment

យុទ្ធនាការឌីជីថល ៤ សប្តាហ៍

Digital campaign design: 4 weeks

- សប្តាហ៍ ១

- ស្ពាល់

Photo of the pagoda solar roof

- សប្តាហ៍ ២

- រឿងរ៉ាវ

Short video: a family's story

- សប្តាហ៍ ៣

- ធម៌ ថ្ងៃបុណ្យ

Dhamma talk at Pchum Ben or a holy day

- សប្តាហ៍ ៤

- អំពាវនាវ

Where to buy, how to join

- ភ្ជាប់នឹងបុណ្យ (ភ្ជុំបិណ្ឌ ចូលឆ្នាំ) និងបង្ហាញផលដែលមើលឃើញភ្លាម ដូចសប្តាហ៍ថាមពលស្អាត៖ វីដេអូខ្លី រូបភាព និងរឿងពិត

Link to festivals (Pchum Ben, Khmer New Year) and show quick, visible benefits. Like Clean Energy Week: short videos, art and real stories

- Facebook និង Telegram របស់វត្ត៖ សារមួយ រូបភាពមួយ ជាភាសាខ្មែរ ប្រើរូបសញ្ញា និងពណ៌របស់គម្រោង ឆ្លើយតបមតិ

Pagoda Facebook and Telegram: one message, one image, in Khmer; use the project key visual and colours; reply to comments; count likes and shares

ការចូលរួមសហគមន៍

Community engagement in practice

- ប្រាប់

Inform

- ពិគ្រោះ

Consult

- សហការ

Collaborate

- ផ្តល់អំណាច

Empower

- រួមបញ្ចូលស្ត្រី យុវជន និងគ្រួសារក្រីក្រ

Include women, youth and the poorest families, not only leaders • UNICEF SBC Programme Guidance, Do: Community Engagement

ធ្វើគំរូ និងសាកល្បង

Prototype and test with 2-3 followers

- គំរូសាមញ្ញ

A rough poster or short talk script

- សាកល្បង ២-៣ នាក់

Test with 2-3 followers

- កែលម្អ

Improve and test again

- សកម្មភាពក្រុម៖
- ធ្វើគំរូសារ ហើយសាកល្បងជាមួយក្រុមផ្សេង

 T4 · Make a prototype and test it with another team (Tool T4) · HCD-TIP Cambodia (2023): "good enough" prototype and field test

សម្តែងតួ៖ ធម្មទេសនា ៥ នាទី

Role-play: a 5-minute clean energy talk

- សកម្មភាពក្រុម៖
- តំណាងម្នាក់ពីក្រុមនីមួយៗ ធ្វើធម្មទេសនាខ្លី

One person per team gives a short talk; others give one glow and one grow

បិទថ្ងៃទី ១

Day 1 wrap-up

- ផែនការ C
C-Planning
- ចំណុចសំខាន់ៗ
Key takeaways
- C1-C3៖ យល់ចិត្ត កំណត់ បង្កើត និងសាកល្បង
C1-C3: empathize, define, create and test
- ស្តែក៖ ធ្វើឱ្យគំនិតក្លាយជាគម្រោង
Tomorrow: turn the idea into a project
- 👉 ចុចដើម្បីគូសដឹក · Tap to tick
- 📊 វាយតម្លៃថ្ងៃទី ១ · Day 1 evaluation
- ថ្ងៃទី ២ · Day 2 →

មេរៀន 5 • Lesson 5៖ ពីគំនិត ទៅគម្រោង

From idea to project

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- គំនិតល្អ ត្រូវការផែនការល្អ
A good idea needs a good plan
- ភ្ជាប់ C ទៅវដ្តគម្រោង
Link the C to the project cycle
- គូរទ្រឹស្តីនៃការផ្លាស់ប្តូរ
Draw a theory of change
- ពិនិត្យតក្កវិជ្ជា
Check the logic

រំលឹកថ្ងៃទី ១

Day 1 recap

- ផែនការ C
C-Planning
- សំណួររំលឹក ១០ នាទី ថ្ងៃនេះ៖ ជំហាន ៤-៥ • Quick quiz: 10 minutes. Today: steps 4-5

C = វដ្តគម្រោង

The C is also a project cycle

- C
- SBC (ថ្ងៃទី ១)
- ការគ្រប់គ្រងគម្រោង (ថ្ងៃទី ២)
- យល់ចិត្តពុទ្ធបរិស័ទ • Empathize
- វិភាគតម្រូវការ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធ • Needs and stakeholders
- កំណត់បញ្ហា • Define
- គោលបំណង និងទ្រឹស្តីនៃការផ្លាស់ប្តូរ • Objectives and theory of change
- បង្កើតសារ • Create
- សកម្មភាព • Activities
- ផ្សព្វផ្សាយ • Roll out
- ផែនការ ថវិកា តាមដាន • Plan, budget, monitor
- វាយតម្លៃ • Evaluate
- របាយការណ៍ និងមេរៀន • Reporting and lessons

ទ្រឹស្តីនៃការផ្លាស់ប្តូរ

Theory of change: results chain

- សកម្មភាព
Install solar, 4 Dhamma talks
- លទ្ធផលផ្ទាល់
1 solar system, 200 followers reached
- លទ្ធផលកណ្តាល
Families try clean stoves
- លទ្ធផល
Clean energy used daily

«បើ... នោះ...»

"If... then..." logic

- បើ
- វត្តតម្កើងសូឡា ជាគំរូ
the pagoda installs solar as a model
- នោះ
- ពុទ្ធបរិស័ទឃើញផ្ទាល់ថាវាដំណើរការ
followers see it works
- នោះ
- ពួកគេទុកចិត្ត ហើយចង់ប្រើ
they trust it and want it
- ព្រោះ
- ព្រះសង្ឃ និងវត្តជាអ្នកដែលគេទុកចិត្ត
monks and pagodas are trusted

សកម្មភាព T5

Activity T5: your theory of change

- សកម្មភាពក្រុម៖
- គូរខ្សែសង្វាក់លទ្ធផលសម្រាប់គម្រោងសាកល្បងរបស់វត្ត
 T5 · Draw the results chain for your pagoda pilot on the A1 chart

ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ចំណុចសំខាន់ៗ
Key takeaways

- សកម្មភាព $\neq$ លទ្ធផល

Activities are not results

- គក្កវិជ្ជាច្បាស់ ធ្វើឱ្យគម្រោងរឹងមាំ

Clear logic makes a strong project

- 👉 ចុចដើម្បីគូសជើក · Tap to tick

- ← ទំព័រដើម · Home

- មេរៀនបន្ទាប់ · Next lesson →

មេរៀន 6 • Lesson 6៖ រចនាសម្ព័ន្ធ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធ

Project structure and stakeholders

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- តួនាទីច្បាស់ ការងាររលូន

Clear roles, smooth work

- កំណត់រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង

Set up the management structure

- គូសផែនទីអ្នកពាក់ព័ន្ធ

Map stakeholders

- រៀបចំផែនការចូលរួម

Plan their engagement

រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង

Project management structure

- ព្រះចៅអធិការ

Abbot: guidance and blessing

- ព្រះសង្ឃ

Monks: teach, inspire

- អាចារ្យ

Achar: mobilise, follow up

- គណៈកម្មការវត្ត

Lay committee: money, purchases

- យុវជន

Youth: posts, photos, data

- តួនាទីគោរពវិន័យ៖ ព្រះសង្ឃមិនកាន់លុយ គណៈកម្មការវត្តជាអ្នកគ្រប់គ្រង

Roles respect the Vinaya: monks do not handle money; the lay committee does

ផែនទីអ្នកពាក់ព័ន្ធ

Stakeholder map

- ធ្វើការជាមួយយ៉ាងជិតស្និទ្ធ

High influence, high interest: EnergyLab, commune

- រក្សាការពេញចិត្ត

High influence, low interest: district authorities, Sangha leaders

- ប្រាប់ព័ត៌មានជានិច្ច

Low influence, high interest: followers, youth

- តាមដាន

Low influence, low interest: others

- ឥទ្ធិពល ↑
- ចំណាប់អារម្មណ៍ →

ផែនការចូលរួម

Stakeholder engagement plan

- អ្នកពាក់ព័ន្ធ
- តួនាទី
- របៀបចូលរួម
- ពន្លឺបរិស័ទ · Followers
- អ្នកប្រើ · Users
- ពិគ្រោះ រួមបង្កើត · Consult, co-create
- ឃុំ ភូមិ · Commune
- គាំទ្រ · Support
- ប្រជុំប្រចាំខែ · Monthly meeting
- ✳ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ · Suppliers
- តម្លើង ថែទាំ · Install, maintain
- កិច្ចសន្យា ធានា · Contract, warranty
- EnergyLab Asia
- បច្ចេកទេស ថវិកា · Technical, funding
- របាយការណ៍ · Reports

សកម្មភាព T6

Activity T6: structure and stakeholders

- សកម្មភាពក្រុម៖
- គូររចនាសម្ព័ន្ធ និងផែនទីអ្នកពាក់ព័ន្ធសម្រាប់គម្រោងវត្ត

 T6 · Draw your structure and stakeholder map

ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- តួនាទីច្បាស់ និងគោរពវិន័យ

Clear roles that respect the Vinaya

- អ្នកពាក់ព័ន្ធត្រឹមត្រូវ ជួយឱ្យគម្រោងជោគជ័យ

The right partners make the pilot work

- 👉 ចុចដើម្បីគូសផឹក · Tap to tick
- ← ទំព័រដើម · Home
- មេរៀនបន្ទាប់ · Next lesson →

មេរៀន 7 • Lesson 7៖ ផែនការ និងថវិកា

Planning and budget

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- ថវិកាថ្លាថ្លៃ បង្កើតទំនុកចិត្ត
Transparent money builds trust
- រៀបចំផែនការការងារ
Make a workplan
- គណនាថវិកា
Calculate a budget
- គ្រប់គ្រងលុយឱ្យថ្លាថ្លៃ
Manage money transparently

ផែនការការងារ

Workplan

- ខែ ១
- ខែ ២
- ខែ ៣
- 🧑🏫 ប្រជុំគណៈកម្មការ
Committee meeting
- ✨ ទិញ និងតម្កើងសូឡា
Buy and install solar
- 🙏 ធម្មទេសនា ៤ ដង
4 Dhamma talks
- 📱 ប្រកាស Facebook
Facebook posts

ថវិកាសាមញ្ញ

Simple budget: $\text{item} \times \text{quantity} \times \text{unit cost}$

- មុខចំណាយ
- ចំនួន
- តម្លៃឯកតា
- សរុប
- 🔥 ចង្រ្កាន (បង្ហាញ) • Demo stoves
- 🖼️ ផ្ទាំងរូបភាព • Posters

- 🥤 អាហារសម្រន់ · Event snacks
- 🛠️ ថវិកាថែទាំ · Maintenance fund
- សរុប · Total

ច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុ

Financial management rules

- រក្សាវិក្កយបត្រ
Keep every receipt
- ហត្ថលេខា ២ នាក់
Two signatures to pay
- សៀវភៅសាច់ប្រាក់
Simple cash book
- រាយការណ៍ជាសាធារណៈ
Report openly to followers
- ទុកថវិកាថែទាំបន្តិចរៀងរាល់ខែ ដើម្បីកុំឲ្យសូឡាខូចចោល
Save a little every month for repairs, so the solar does not stop for good

ពិនិត្យគំនិត

Check your plan

- ចង់បាន?
Desirable: do followers want it?
- ធ្វើបាន?
Feasible: can we do it?
- ស្ថិតស្ថេរ?
Sustainable: will it last?

សកម្មភាព T7

Activity T7: workplan and budget

- សកម្មភាពក្រុម៖
- រៀបចំផែនការ ៣ ខែ និងថវិកា ដោយប្រើម៉ាស៊ីនគិតលេខក្នុងឧបករណ៍ T7
 T7 · Make a 3-month workplan and budget with the T7 calculator

ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ចំណុចសំខាន់ៗ
Key takeaways
- ផែនការ = អ្វី អ្នកណា ពេលណា ប៉ុន្មាន
A plan says what, who, when and how much

- ចរិកាថ្លាថ្លៃ = ទំនុកចិត្ត

Transparent money = trust

- 👉 ចុចដើម្បីគូសផឹក · Tap to tick
- ← ទំព័រដើម · Home
- មេរៀនបន្ទាប់ · Next lesson →

មេរៀន 8 • Lesson 8: តាមដាន រាយការណ៍ និងហានិភ័យ

Monitor, report and manage risk

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- មិនមែនការបរាជ័យទេ ក្នុងការកែប្រែផែនការ
It is not a failure to change plans
- ជ្រើសរើសសូចនាករ
Choose indicators
- រាយការណ៍ទៅ EnergyLab
Report to EnergyLab
- គ្រប់គ្រងហានិភ័យ
Manage risks and solve problems

សូចនាករសាមញ្ញ

Simple indicators

- ធាតុចូល
Inputs: money spent, materials
- លទ្ធផលផ្ទាល់
Outputs: talks held, people reached
- លទ្ធផល
Outcomes: families using clean energy

ទម្រង់តាមដានប្រចាំខែ

Monthly monitoring

- មូលដ្ឋាន
- ខែ ១
- ខែ ២
- ខែ ៣
- គ្រួសារប្រើប្រាស់ ឆ្នាំ ២០២៣
Families using clean cookstoves
- រៀងរាល់ខែ៖ ប្រៀបធៀប រៀន កែលម្អ

Each month: compare, learn, improve • HCD-TIP Cambodia (2023), Annex 10: Implementation Monitoring Template

រាយការណ៍ទៅ EnergyLab

Reporting to EnergyLab

- បានធ្វើអ្វី
What we did

- អ្វីផ្លាស់ប្តូរ

What changed: numbers, stories, photos

- ថវិកា

Money and receipts

- មេរៀន

Problems and lessons

តារាងហានិភ័យ

Risk table

- ហានិភ័យ
- លទ្ធភាព
- ធ្ងន់ធ្ងរ
- ដំណោះស្រាយ
- ⚡ សូឡាខូច · Panel breaks
- កិច្ចសន្យាថែទាំ · Maintenance agreement
- 😞 គ្រួសារឈប់ប្រើ · Families stop
- អាចារ្យតាមដាន · Achar follow-up
- 📉 ថវិកាខ្វះ · Budget short
- វៃអង្គាសសហគមន៍ · Community contribution
- «កុំបង្កគ្រោះថ្នាក់»៖ គ្មានការបង្ខិតបង្ខំ ឬសារបំភ័យ

"Do no harm": no pressure, no fear messages

ផ្លូវនិកដោះស្រាយបញ្ហា

Problem-solving clinic

- សូឡាខូចក្រោយ ៣-៤ ឆ្នាំ (រឿងពិត)
- Solar broke after 3-4 years (real case)*
- ផែនការថែទាំ ថវិកាជួសជុល និងអ្នកទទួលខុសត្រូវ
- Maintenance plan, repair fund and a named person in charge*
- ពុទ្ធបរិស័ទមិនចូលរួម
- Followers do not join*
- សួរមូលហេតុ ប្តូរពេល ប្រើបុណ្យ
- Ask why, change timing, use festivals*
- ជម្លោះលើលុយ
- Disagreement over money*
- ពិនិត្យវិក្កយបត្រជាសាធារណៈ
- Open review of receipts*

- ចុចលើកាតដើម្បីបង្វិល · Tap a card to flip ·
- បង្វិលទាំងអស់ · Flip all

C5 វាយតម្លៃ និងកែលម្អ

C5 Evaluate & evolve

- ផែនការ C
C-Planning
- តើយើងសម្រេចគោលបំណងទេ?
Did we reach our objective?
- រៀនបានអ្វី?
What did we learn?
- លើកក្រោយធ្វើខុសពីមុនយ៉ាងដូចម្តេច?
What will we do differently?
- ចុចដើម្បីគូសដីក · Tap to tick
 HCD-TIP Cambodia (2023), Annex 11: Evaluation Wrap-Up

សកម្មភាព T8

Activity T8: M&E plan and risk table

- សកម្មភាពក្រុម៖
- រៀបចំសូចនាករ ៣ និងតារាងហានិភ័យ
 T8 · Choose 3 indicators and fill in the risk table

ចំណុចសំខាន់ៗ

Key takeaways

- ចំណុចសំខាន់ៗ
Key takeaways
- តាមដានតិច តែទៀងទាត់
Track a few things, regularly
- រៀន និងកែប្រែ
Learn and adapt
- ចុចដើម្បីគូសដីក · Tap to tick
- ← ទំព័រដើម · Home
- មេរៀនបន្ទាប់ · Next lesson →

មេរៀន 9 • Lesson 9៖ បង្ហាញគម្រោងវគ្គ

Pagoda pilot pitch

គោលបំណងមេរៀន • Objectives

- ពីការរៀន ទៅការអនុវត្ត
From learning to action
- បំពេញផែនការមួយទំព័រ
Complete a one-page plan
- បង្ហាញ ៣ នាទី
Pitch in 3 minutes
- ធ្វើតេស្តក្រោយវគ្គ
Take the post-test

ផែនការមួយទំព័រតាម C

One-page plan, built on the C

- ផែនការ C
C-Planning
- 🔍 យល់ស្ថានភាព
Understand the situation • Empathize
- 🎯 ផ្តោត និងរចនា
Focus & design • Define
- 💡 បង្កើត
Create • Ideate • Prototype • Test
- 🚀 អនុវត្ត និងតាមដាន
Implement & monitor • Project management
- 📊 វាយតម្លៃ និងកែលម្អ
Evaluate & evolve • Learn & improve
- សកម្មភាពក្រុម៖
- បំពេញផែនការមួយទំព័រ (ឧបករណ៍ T9)
 T9 • Fill in the one-page plan (Tool T9)

ការបង្ហាញ ៣ នាទី

The 3-minute pitch

- បញ្ហា
Problem
- គំនិត
Idea

- ផែនការ

Plan and budget

- លទ្ធផល

Expected results

- ៣ នាទី បង្ហាញ · ២ នាទី មតិ

3 minutes to pitch, 2 minutes of feedback (glow and grow)

- វត្តសៀងៗផ្តល់មតិត្នាទៅវិញទៅមក៖ រៀនពីវត្តមួយទៅវត្តមួយ

Pagodas give each other feedback: wat-to-wat learning

តេស្តក្រោយវគ្គ និងវាយតម្លៃ

Post-test and evaluation

- តេស្តក្រោយវគ្គ រួចវាយតម្លៃវគ្គ

Post-test, then the evaluation opens automatically

ជំហានបន្ទាប់

Next steps

- ត្រឡប់ទៅវត្ត

Back at the pagoda

- ប្រជុំគណៈកម្មការ

Committee meeting, week 1

- តាមដានសប្តាហ៍ទី ២ និងទី ៦

Check-ins at weeks 2 and 6

- រៀនពីគ្នា៖ ក្រុម Telegram និងទស្សនកិច្ចពីវត្តមួយទៅវត្តមួយ

Learn from each other: a Telegram group and wat-to-wat visits

បិទវគ្គ

Closing

- សូមអរគុណ! 🙏

Thank you · Clean energy ambassadors

- ការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រ និងពរជ័យ

Certificates and closing blessing

- 🏠 ទំព័រដើម · Home

- 🧰 ឧបករណ៍ · Toolkit

Illustration © pinnerus

ឧបករណ៍ការងារក្រុម T1-T9

Group work toolkit T1-T9 (fill in with your pagoda team)

T1 • មេរៀន ១ • IEC, BCC ឬ SBC?

Find one example of each from your own pagoda.

IEC	BCC	SBC
ចែកខិត្តប័ណ្ណ	បង្ហាញការប្រើចម្រៀន	វត្តប្រើសូឡា និងភ្ជាប់អ្នកផ្គត់ផ្គង់

T2 • មេរៀន ២ • Persona និងផែនទីដំណើរ

Persona and journey map: name, age, daily life, beliefs, worries, who they trust; then 5 journey stages with barriers and contact points.

ឈ្មោះ និងអាយុ • Name and age

.....

ការព្រួយបារម្ភ • Worries

.....

ទុកចិត្តអ្នកណា • Trusts

.....

T3 • មេរៀន ៣ • HCD-TIP Annex 7 • «យើងអាចធ្វើដូចម្តេច...?» និងគោលបំណង

Design objective builder: "Our objective is for [end-users] to change from [current] to [desired] by addressing [barrier]."

ក្រុមគោលដៅ • End-users

.....

ឥរិយាបថបច្ចុប្បន្ន • Current behaviour

.....

ឥរិយាបថដែលចង់បាន • Desired behaviour

.....

ឧបសគ្គ ឬកត្តាជំរុញ • Barrier or driver

.....

T4 • មេរៀន ៤ • Creative brief និងពិនិត្យសារ 7C

Creative brief and 7 C's message check

សាររបស់អ្នក • Your message

.....

☐ ទាក់ទាញ

Command attention

☐ ច្បាស់លាស់

Clarify the message

☐ អត្ថប្រយោជន៍

Communicate a benefit

☐ ស្របគ្នា

Consistency counts

☐ ប៉ះចិត្ត និងគំនិត

Cater to heart and head

☐ ទំនុកចិត្ត

Create trust

☐ អំពាវនាវ

Call to action

T5 • មេរៀន ៥ • ទ្រឹស្តីនៃការផ្លាស់ប្តូរ

Theory of change chart: activities → outputs → intermediate outcomes → outcome, with one assumption.

សកម្មភាព	លទ្ធផលផ្ទាល់	លទ្ធផលកណ្តាល	លទ្ធផល
តម្លើងសូឡា	ប្រព័ន្ធ ១	ពុទ្ធបរិស័ទចាប់អារម្មណ៍	ប្រើថាមពលស្អាត

T6 • មេរៀន ៦ • រចនាសម្ព័ន្ធ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធ

Structure and stakeholder map: who leads, who handles money, who supports.

តួនាទី • Role	អ្នកណា • Who
ដឹកនាំ • Lead	ព្រះចៅអធិការ
ថវិកា • Money	គណៈកម្មការវត្ត
ចល័ត • Mobilise	អាចារ្យ
ដៃគូ • Partners	ឃុំ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ EnergyLab

T7 • មេរៀន ៧ • ផែនការ និងថវិកា

មុខចំណាយ • Item	ចំនួន • Qty	តម្លៃឯកតា • Unit cost \$	សរុប • Total \$

T8 • មេរៀន ៨ • ផែនការតាមដាន និងតារាងហានិភ័យ

M&E plan and risk table: indicator, tool, who, when; risk, likelihood, seriousness, mitigation.

ហានិភ័យ	លទ្ធភាព	ធ្ងន់ធ្ងរ	ដំណោះស្រាយ
ផ្ទាំងសូឡាឌូច	មធ្យម	ខ្ពស់	កិច្ចសន្យាថែទាំ

T9 • មេរៀន ៩ • ផែនការសកម្មភាពវត្តមានទំព័រ

One-page pagoda action plan (example filled in)

គម្រោងសាកល្បង • Pilot

.....

ឥរិយាបថគោលដៅ • Target behaviour

.....

សារ និងបណ្តាញ • Message and channels

.....

ហានិភ័យ • Main risk

.....

ឯកសារយោងសំខាន់ៗ • Key references

- EnergyLab Asia (2026). Buddhism and Climate Change.
- UNICEF SBC Programme Guidance.
- HCD-TIP Cambodia (2023).
- MoH/NCHP (2022). SBC Practitioner's Guidelines.
- Rare. Behavior-Centered Design for the Environment.